

КАТЕГОРІЯ ОЦІНКИ В ЛАТИНСЬКІЙ МОВІ

Обґрунтовано сутність оцінки як категорії модусу; досліджено формальні показники реченневих структур з оцінним модальним значенням та з'ясовано їх структурно-синтаксичну своєрідність. Показано вплив семантичного і синтагматичного оточення на зміст реченнєвих структур з оцінним значенням у латинській мові.

Ключові слова: оцінка, категорія модусу, загальнооцінне значення, частковооцінне значення, засоби вираження оцінки.

Актуальність теми наукової статті зумовлена суперечливим трактуванням категорії оцінки в лінгвістичній традиції, потребою наукового перегляду її з позиції граматичної теорії, що дасть змогу встановити межі та потенціал реченнєвих структур з оцінним значенням на тлі синтаксичної системи латинської мови.

Складність дослідження оцінки як лінгвістичної категорії полягає в її багатоаспектності. Вона постає передусім як проблема щодо засобів реалізації в конкретній мові. Кожна мова має свої засоби вираження оцінки, з-поміж яких виділяють лексичні, словотвірні, морфологічні, синтаксичні та ін. Проблема оцінки становить інтерес у різних за своїм ладом мовах у межах певного засобу її вираження або в цілому, бо вона спирається на різні національні оцінні стереотипи.

Метою наукової праці є обґрунтування категорії оцінки на тлі синтаксичної системи латинської мови, цілісний аналіз формальних, структурних і функціонально-прагматичних особливостей реченнєвих структур з оцінним значенням.

Об'єкт дослідження – речення, які характеризуються чітко вираженим оцінним значенням, своєрідною синтаксичною побудовою й оформленням. Предметом дослідження є комплекс мовних засобів, що використовуються в латинській мові для реалізації реченнєвих структур з оцінним значенням.

Наукова новизна полягає в тому, що на принципово нових засадах виокремлено категорію оцінки в латинській мові, обґрунтовано особливості реченнєвих структур з оцінним значенням.

Зв'язок роботи з важливими науковими і практичними завданнями. Дослідження пов'язане з вирішенням актуальних питань функціонального, семантичного й емоційно-експресивного синтаксису.

Аналіз наукових досліджень і публікацій. Оцінка привертала увагу дослідників передусім як категорія логіки та лінгвістики [6; 2 та ін.]. Незважаючи на те, що її вивченню в згаданих галузях науки присвячено багато праць, чимало

проблем досі залишається об'єктом дискусій, інші потребують перегляду, уточнення чи адекватного витлумачення. Це значною мірою зумовлено складністю самої природи оцінки.

Відомі різні спроби класифікації оцінки, що залежать від характеру базових критеріїв оцінної кваліфікації, використаних суб'єктом. Як засвідчують виконані дослідження, найбільшого поширення набула класифікація, запропонована С.С. Хидикель, у якій виділено раціональну оцінку, що спирається на сукупний суспільний досвід носіїв мови, емоційну, що ґрунтується на оцінних переживаннях, відчуттях, емоціях, тобто на емоційному ставленні мовця до предмета оцінки, та раціональну-емоційну, що поєднує ознаки першого та другого типів [10, с.9]. В інших працях ці типи оцінки названо різними термінами. Так, зокрема, раціональну іменують як інтелектуальну [5, с.77], інтелектуально-логічну [9, с.87], деонтичну [1, с.75], а емоційну – як емотивну [12, с.6], естетичну [9, с.92], сенсуальну [16, с.25].

Досі однозначно не вирішене питання про місце оцінного компонента в семантичній структурі слова та про його зв'язок з експресивністю і конотативністю.

В.Н. Телія висунула гіпотезу про те, що конотація, як експресивно маркований мікрокомпонент семантики, є результатом оцінного сприйняття і відображення дійсності в процесах номінації [8, с.21].

Вибір оцінної діяльності свідомості як базового фактору вивчення конотативного аспекта семантики номінативних одиниць зумовлений основною функцією конотації – функцією впливу, безпосередньо й тісно пов'язаною із прагматикою мови. Цей вплив досягається у процесі повідомлення співбесідникові про певну важливість для адресата цінності того елемента або фрагмента дійсності, про який ідеться.

Оскільки експресивне забарвлення найбезпосередніше пов'язане з аксіологічним відношенням, то резонно розглянути його структуру для того, щоб установити, у якій формі вона організує конотацію і яка специфіка цього відношення як конструктивного компонента, що визначає її природу і функцію.

Заслужують на увагу міркування дослідників про відмінність у характеристиках суб'єкта оцінки, що входить до денотативного макрокомпонента значення, і суб'єкта, що оцінює і міститься в конотативному макрокомпоненті, тобто того, що співхарактеризує означуване, виража-

ючи емотивне до нього ставлення. Відмінність суб'єкта оцінних висловлень від суб'єкта експресивно забарвлених висловлень і відповідно – суб'єкта оцінного значення від суб'єкта експресивно забарвленого значення, тобто суб'єкта, що входить до конотативного макрокомпонента цього значення, детермінована цілями, які переслідує перший або другий.

Розуміння конотації як “особливого макрокомпонента значення номінативних одиниць, який є інструментом створення експресивного забарвлення” [8, с.121], дозволяє розглядати її як спосіб вираження оцінки, як один із видів модальності. На відміну від об'єктивно-часової модальності, що входить у план змісту, оцінна модальність виражає ставлення мовця до всього об'єктивного. Оцінна модальність – це зв'язок, установлений між ціннісною орієнтацією мовця і названою реалією (її ознакою), оцінюваною позитивно чи негативно за будь-яким критерієм відповідно до “стандарту” буття речей, що є в основі норм оцінки [8, с.22–23]. Тому оцінну модальність доцільно розглядати як упорядкований комплекс ознак, що утворюють структуру. Отанню визначають ще як модальну рамку, обов'язковими елементами якої виступають: експліцитний або імпліцитний суб'єкт (особа чи соціум, з погляду якого дається оцінка), об'єкт (оцінюваний референт), підстава (критерій, що відображає уявлення суб'єкта про об'єкт) і характер оцінки (абсолютна, естетична, порівняльна) [4, с.21–34]. Зазначимо також, що в оцінній структурі виділяється багато інших елементів, які відображають її складну будову [3, с.54–60].

В останні десятиріччя з'явилися спеціальні лінгвістичні праці, автори яких вивчають оцінку як один із видів модальності [11, с.38], як одну з категорій модусу [13, с.64]. Речення, які виражають оцінку чи інші види модальності, містять дескриптивний і недескриптивний компонент, тобто модальний, де перший з'ясовує суть однієї або кількох можливих справ, а другий подає їх оцінку.

Оцінка як категорія модусу характеризується особливою структурою, що містить ряд обов'язкових і факультативних елементів. Цю структуру можна подати як модальну рамку, яка накладається на речення і не збігається ні з його логіко-семантичною будовою, ні з синтаксичною.

Наукові результати. Категорія оцінки є однією з важливих кваліфікативних категорій модусу, в основу якої покладено вираження позитивного/негативного ставлення до подій, їхніх елементів чи аспектів здійснення.

Семантична категорія оцінки в латинській мові дуже об'ємна і складно побудована, що надає мовцеві великий вибір засобів оцінки та

способів її вираження. Часто оцінка наявна в реченні, не має спеціальних показників. Вона впливає із загальних для співрозмовників понять, уявлень про те, “що таке добре, що таке погано” (пресупозиції).

Оцінка може бути загальною (добре, погано) і деталізованою (етично, економічно вигідно, точно та ін.). Деталізовані оцінки містять компонент основи оцінки, який або виражається в лексичному значенні показника оцінки, або спеціально розкривається в реченні.

За основу оцінки як категорії модусу деякі дослідники взято формулу **А о В**, де **А** – суб'єкт оцінки, **В** – її об'єкт, а **о** – оцінне відношення, яке має значення добре / погано. Отже, основними елементами оцінної модальної рамки є її суб'єкт і об'єкт, які пов'язані оцінним предикатом [3].

У латинській мові **о** може бути подане порізному, як словами типу *bonus* – добрий, *malus* – поганий, *frugi* – розумний, *pequat* – негідний, *similis* – схожий, *disimilis* – несхожий, *facilis* – легкий, *difficilis* – важкий та ін., так і семантикою речення в цілому.

Предикат **о** у формулі **А о В** (суб'єкт – оцінка – об'єкт) має ознаки, що відображають специфіку оцінного ставлення суб'єкта до об'єкта. Це такі ознаки, як емотивність чи оцінність, як власне ставлення добре / погано, а також емоційність / раціональність, ефективність.

Суб'єкт оцінки, експліцитний чи імпліцитний, – це особа чи соціум, з погляду якого подано оцінку, пор.: *Non sum dignus prae te, ut figam palum in parietem (Pl. Mil. 1140)* – Порівняно з тобою я не гідний, щоб забити кілка у стіну. Тут суб'єкт оцінки – “я”, об'єкт оцінки – це особа, предмет, подія чи стан справ, яких стосується оцінка. Крім того, у модальну рамку оцінки входять (здебільшого імпліцитно) шкала оцінок і стереотипи, на які орієнтована оцінка в соціальних поданнях мовців. Пор.: *Tanta vis admonitionis inest in locis, ut non sine causa ex his memoriae ducta sit (C. Fin. 5. 1. 2)* – Ці місця настільки сприятливі для спогадів, що вони без зусиль вирунають у пам'яті. Це речення зрозуміле адресатові, бо співрозмовники мають загальне уявлення про ці місця.

О.О. Івін вважає, що “ці елементи оцінної структури відповідають компонентам оцінки в логічному поданні (пор. суб'єкт, предмет і підстава оцінки)” [4, с.25]. Проте в латинській мові оцінна структура побудована значно складніше і містить ще й інші компоненти. Так, суб'єкт і об'єкт оцінки часу з'єднуються аксіологічними предикатами, передусім з предикатами думки, сприйняття, відчуття. Пор.: *Videtur tempus esse, ut eatius ad forum (Pl. Mil. 72)* – Здається, нам пора йти на форум; *Mihi Telamo iratus fuere luctu filii*

videretur (C. De or. 2. 46. 193) – Мені здавалося, що розгніваний Теламон сумував за сином.

Важливою особливістю оцінки як категорії модусу є те, що в ній завжди присутній суб'єктивний фактор, який взаємодіє з об'єктивним. “Вираження чи приписування оцінності (оцінювання), – зауважує О.О. Івін, – є встановленням певного відношення між суб'єктами чи суб'єктом оцінки та її об'єктом” [4, с.12-13].

Присутність об'єкта, який оцінюється, передбачає деякі особливі властивості оцінних роздумів і передусім можливість суперечок про оцінки: *Prorsus nihil abest, quin sim miserimus* (C. Att. 11. 15. 3) – У мене взагалі немає жодних підстав, щоб бути нещасливим; *Epicurus se unus, quod sciam, sapientem profiteri est ausus* (C. Fin. 2. 3. 7) – Один Епікур, як я знаю, насмілювався назвати себе мудрим.

Суб'єктивний аспект визначає також склад аксіологічних предикатів як одного з елементів оцінної структури. Такі предикати, як **dicunt**, **ajunt**, **ferunt** кажуть, **tradunt** передають, **ajunt** кажуть, **putant** думають та ін., відображають суб'єктивний характер оцінки. Пор.: *Traditium inde fertur, ut senatum vocarentur, qui patres essent* (Liv. 2. 1. 11) – І раніше, і тепер говорять, що до складу сенату ввійшли ті, кого вважають “батьками”; *Ferunt (Caesarem) dicere solitum non tam sua quam rei publicae interesse, uti salvus esset* (Suet. Caes. 86) – Кажуть, що Цезар мав звичку говорити, що йому важливо бути здоровим не для самого себе, а для республіки.

Структура оцінки об'єднує як імпліцитні, так і експліцитні елементи. До складу оцінної модальної рамки входять елементи трьох типів: ті, які звичайно експлікуються (об'єкт оцінки), елементи переважно імпліцитні (шкала оцінок, оцінний стереотип, аспект оцінки) й елементи, які реалізуються і в експліцитній, і в імпліцитній (суб'єкт оцінки, аксіологічні предикати) формах.

На думку Е. Сепіра, для логіки оцінок імпліцитність чи експліцитність не відіграє суттєвої ролі, тоді як для лінгвістичного аналізу оцінок це питання має першочергове значення [7, с.103].

Аксіологічні предикати – це клас предикатів, які входять до структури оцінки, об'єднуючи її суб'єкт і об'єкт. Специфічними для оцінних речень є предикати груп *putare* – *вважати* (предикати “думки”) й *sentire* – *відчувати* (себе) та ін.

Аксіологічний предикат служить основним засобом експлікації модальної рамки оцінки: *Homines leonem regem bestiārum nominant (putant)* – Люди вважають лева царем (за царя) звірів. Він уводить у речення експліцитну суб'єктивність: *Democritus putatur oculis se privasse* – Вважають, що Демокрит позбавив себе очей.

Оцінні конструкції відрізняються від інших

модальних виражень тієї самої структури тим, що їхній модус стосується не судження, яке власне диктумній частині речення, а визначеного ним “стану речей”, тобто орієнтований на денотат, а не на концепт.

Типи оцінних модусів дуже різноманітні. Це, по-перше, оцінні дієслова (*Gaudeo, laetor id – Я радію з цього; я схвалюю те, що та ін.*), по-друге, конструкції з прислівниками типу *присм-но, що: Te hilāri anīmo esse, valde me iuvat* – Мені дуже приємно, що ти у веселому настрої; по-третє, дієслова думки з прислівником, інші види предикатів, що мають оцінне значення.

Модуси із загальнооцінними словами *bene / male* – *добре / погано*, *melius / petus* – *краще / гірше* та їх аналоги далеко не завжди є власне оцінними за семантикою, а в багатьох випадках вони вводять непрямі мовленнєві акти. Про оцінне значення таких модусів можна говорити лише в тих випадках, коли залежна фраза, яка означає подію або “стан речей” – об'єкт оцінки, узагальнена. Пор.: *Bene, qui te ab impiorum civium societate se jungas* (C. Fam. 10. 6. 3) – Добре, що ти відмежувався від спільноти небагочестивих громадян.

Якщо залежна фраза має узагальнений зміст (здебільшого це сентенція), то модус оцінки зближується з модусом повинності, що відображує семантичний зв'язок оцінки з прескриптивністю. Модальний зміст залежить і від особи адресата. Якщо диктум нефактивний, то речення, звернене до третьої особи, виступає як непрямий мовленнєвий акт побажання. Якщо адресатом виступає співрозмовник, то перед нами непрямий мовленнєвий акт поради або застереження: *Bonis nocet, qui malis parcit* – Хто поганих прощає, той добрим шкодить.

Модус *melius* – *краще* широко вживаний поряд із модусом *bene* – *добре* в зоні оцінки зі знаком “+”. При цьому він часто виражає не власне перевагу, де існує вибір між двома альтернативами, а абсолютну оцінку, де альтернативою є гіпотетичний стан речей, протилежний даному. Пор.: *Melius sum, quam cui possit Fortuna nocere* (Ov. Met. 6. 195) – Я є кращим, щоб доля могла завдати шкоди.

У зоні заперечної оцінки основним загальнооцінним модусом є *petus* – *гірше*, до складу якого входить домінуючий або порівняльний ступінь прикметника. Цей модус має власне оцінний характер і не взаємодіє з іншими видами модальності: *Oleum quam diutissime in amurca et in fracibus erit, tam deterrimum erit* (Cato. R. R. 65. 1) – Чим довше оливкове масло стоятиме з піною й осадом, тим ставатиме гіршим. Як бачимо, оцінний модус безособовий за формою. У цих випадках суб'єктом оцінки виступає загаль-

на думка, з якою погоджується мовець, а в диктумі може бути виражений, якщо це потрібно, лише суб'єкт "користі", тобто та особа, для якої дана подія, на думку мовця, є доброю / поганою.

Отже, загальнооцінні модуси реалізують прикметники *bonus / malus* – добрий / поганий, а також їх синоніми *laetus* – приємний, *pulcher* – красивий та ін. Ці прикметники виражають аксіологічний підсумок.

У латинській мові чимало модусів, де оцінка становить лише один з аспектів значення. Ці модуси належать до різних структурних типів: дієслово-зв'язка + прикметник, дієслово + іменник та ін. Оцінних речень такого типу дуже багато.

Не всі слова, що виступають як означення, можуть бути в складі модусів. Оскільки модуси стосуються позначення подій, то до них належать лише ті прикметники, які характеризують певні аспекти події. Загальною характеристикою таких модусів є те, що їхній суб'єкт оцінки – це особа, часто мовець, іноді один з актантів, що цілком зрозуміло, адже оцінні предикати належать до сфери "людської". Прикметники в цих конструкціях виражають ознаки, які так чи інакше пов'язані з емоційно-ментальною сферою; ознаки власне зовнішні. Пор.: *Longum iter est per praescepta, breve et efficax per exempla* (Seneca). – Довгий шлях через навчання, короткий і успішний за допомогою прикладів.

У конструкціях типу "дієслово-зв'язка + прикметник" оцінку подано як об'єктивну, пор.: *Et sapientis est consilium explicare suum de maximis rebus, et honesti et disertis, ut mente providere, auctoritate probare, oratione persuadere possit* (C. De orat. 2. 81. 333) – І розумному властиво висловлювати свою думку про найважливіші справи, а серйозні і досвідчені люди мають здатність завдяки розумові передбачати, завдяки авторитетові доводити, завдяки красномовству переконувати.

Основна синтаксична відмінність між загально- і частковооцінними значеннями полягає в тому, що загальні оцінки можуть виступати як у функції модального оператора, у сферу дії якого входить диктум, так і у функції предиката.

У латинській мові наявний ще один тип оцінок, який стосується речення в цілому. Це – модальні слова, прислівники, частки та ін., які виконують переважно функцію аксіологічних операторів: *certo* – напевно, *certe* – дійсно, у всякому випадку; *vero* – насправді, *vere* – правильно та ін.

Прислівники і модальні слова прислівникового типу можуть характеризувати три аспекти семантики речення: а) предикат, який означає дію або властивість; б) стан справ, про які йдеться; в) речення як акт мовлення.

У структурах із прислівниками-модусами саме речення і його прислівникова характеристи-

ка належать до різних рівнів комунікації. Прислівник – це немовби елемент метатексту. У різних системах понять його трактують неоднаково. Так, ці прислівники можна розглядати як модальні оператори, які діють на фактивних реченнях. На відміну від прислівників, які модифікують дієслова, при усуненні такого типу визначників істинності речення зберігається, пор.: *Illa notocitius volucrique sagitta ad terram fugit* (Verg. Ae. 5. 242); *Galli cito cognito consilio sine mora praetoribus se tradunt* (Sall. Cat. 45. 3); *Ego tibi ancillas, penum, lanam bene praebeo* (Pl. Men. 121); *Quid magno opere Oppianicum metuebat?* (C. Cl. 167).

Мовознавці, які розглядають цю проблему з погляду співвідношення семантики і прагматики, наголошують на тому, що роль прислівникового модифікатора слід розуміти в рамках диференціації семантичного і прагматичного аспектів речення, де саме фактивне речення є семантичним, тоді як прислівник відображає позицію мовця – прагматику [17]. У синтаксичному аспекті звичайно підкреслюється, що прислівник у цих випадках стосується речення, тоді як придієслівний прислівник визначає тільки предикат [14]. Усі мовознавці відзначають, що це розмежування нечітке і що існує багато проміжних випадків. Важливо, однак, що "прислівники до речення" – це не предикати, а оператори, причому оцінка стосується не речення, а тільки стану речей, про який повідомлено. Іншими словами, оцінка встановлює, що мовець вважає істинним стан речей, а не істинним речення [14, s.40].

У деяких логіко-лінгвістичних дослідженнях прислівники в реченні тлумачать або як функціональні оператори [19], або як модифіковані різні аспекти речення: вони стосуються часу, місця, актантів, а іноді діють як квантори [18]. Ці два трактування увиразнюють один істотний момент в оцінних структурах: оцінка може нашаруватися на речення ніби зовні, утворюючи окремий рівень, який виділяється в мовних виразах без зміни їхнього змісту та без порушення їхньої істинності.

Суб'єкт оцінки при прислівникових модусах не можна ототожнювати тільки з мовцем. Часто оцінка "стан справ" характеризується немовби збоку. У зв'язку з цим варто пригадати думку О. Дюкро, який пропонує розмежувати два суб'єкти – мовця і автора тексту [15, s.569]. Це нібито суб'єкти різних рівнів: суб'єкт 1 – мовець, суб'єкт 2 – автор тексту.

Поширеним типом вставних оцінок "від автора" є модальна характеристика ознаки. Її звичайно виражають прислівники при прикметникові: *Hibernia dimidio minor est, quam Britannia* – Гібернія (Ірландія) наполовину менша, ніж Британія; *Tanto brevius tempus, quanto felicius*

est – Тим коротший час, чим він щасливіший.

Зв'язок прислівникових операторів з акантами створює різноманітні можливості взаємодії елементів оцінки як категорії модусу. Оцінка набуває особливих прагматичних характеристик, якщо її об'єктом є учасник акту комунікації – мовець чи адресат або якщо об'єкт оцінки виходить у сферу інтересів того чи іншого: засоби експресивної або афективної оцінки використовують переважно в цих випадках; інтереси мовця щодо адресата мають на увазі, коли пом'якшують категоричність оцінки та ін.

Отже, дослідження оцінки як категорії модусу становить особливий інтерес на сучасному етапі розвитку лінгвістичної науки, коли проблема співвідношення і взаємодії семантики та прагматики стала однією з центральних. Оцінка є модальною рамкою, яка охоплює низку обов'язкових елементів (експліцитних та імпліцитних), зокрема таких, як суб'єкт оцінки, об'єкт оцінки, аксіологічний предикат, аспект оцінки, сам оцінний елемент і, що особливо суттєво, оцінний стереотип і шкалу оцінок. В оцінці семантичній і прагматичній аспекти неподільні, її функціонування відображає злиття семантики (власного значення мовних одиниць і речення в цілому) та прагматики (умов реалізації процесу комунікації).

Література

1. Арутюнова Н.Д. Типы языковых значений: Оценка, событие, факт / Н.Д. Арутюнова. – М.: Наука, 1988. – 338 с.
2. Воинова Е. И. Предложения с предикативами оценки в ряду соотносительных типов / Е.П. Воинова // Учён. зап. Ленинград. гос. ун-та. Серия филол. наук. – Л., 1973. – Вып. 77. – С.19–26.
3. Вольф Е.М. Функциональная семантика оценки / Е.М. Вольф. – М.: Наука, 1985. – 226 с.
4. Ивин А.А. Основания логики оценок / А.А. Ивин. – М.: Изд-во Моск. ун-та, 1970. – 230 с.
5. Кунин А.В. Механизмы окказиональной фразеологической номинации и проблема оценки / А.В. Кунин // Вопр. Фразеологии : сб. научн. тр. МГПИИЯ им. М. Тореза. – М., 1980. – Вып. 168. – С.158–185.
6. Лукьянова М.А. О соотношении понятий „экспрессивность“, „эмоциональность“, „оценочность“ / М.А. Лукьянова // Актуальные проблемы лексикологии и словообразования. – Новосибирск : НГУ, 1976. – Вып 5. – С.3–21.
7. Сепир Э. Язык: введение в изучение речи / Э. Сепир // Избранные статьи по языкознанию и культурологии. – М.: Прогресс, 1993. – 456 с.
8. Телия В.Н. Конотативный аспект семантики номинативных единиц / В.Н. Телия. – М.: Наука, 1986. – 141 с.
9. Уфимцева А.А. Семантика слова / А.А. Уфимцева // Аспекты семантических исследований. – М.: Наука, 1980. – С.5–80.
10. Хидикель С.С. Оценочный компонент лексического значения слова / С.С. Хидикель, Г.Г. Кошель // Иностр. яз. в шк. – 1981. – № 4. – С.7–12.
11. Хинтиikka Я. Логика в философии – философия логики / Я. Хинтиikka // Логико-эпистемологические исследования. – М.: Наука, 1980. – С.38–47.
12. Шаховский В.И. Эмотивный компонент значения и методы его описания / В.И. Шаховский // Учебное пособие к спецкурсу. – Волгоград : ВГПИ, 1983. – 94 с.
13. Шинкарук В.Д. Категории модусу і диктуму у структурі речення : монографія / В.Д.Шинкарук. – Чернівці : Рута, 2002. – 272 с.
14. Bartsch R. The grammar of adverbials / R.Bartsch // A study in the semantics and syntax of adverbial constructions. – Amsterdam, 1976. – 196 p.
15. Ducrot O. Les mots du discours / O. Ducrot. – 1980. – 569 s.
16. Hare R.M. The language of morals / R.M. Hare. – Oxford; London, 1967. – 196 p.
17. Lehrer A. Interpreting certain adverbs: semantics or pragmatics? / A. Lehrer – J.Linguist., 1975. – Vol. 11. – № 2. – P.8–15.
18. McConnell-Ginet S. Adverbs and logical form / S. McConnell-Ginet // A linguistically realistic theory. – Language, 1982. – Vol. 58. – № 1. – P.7–16.
19. Thomason H. R. A semantic theory of adverbs / H. R. Thomason, R. C. Stalnaker. – Linguist. Inquiry, 1973. – Vol. 4. – № 2. – P. 9–17.

Список умовних скорочень при посиланнях на оригінальні твори та імена їхніх авторів:

Pl.	<i>Mil.</i>	T. Maccius Plautus	<i>Miles Gloriosus</i>
C.	<i>Fin.</i>	M. Tullius Cicero	<i>Definibus bonorum</i>
	<i>De orat.</i>		<i>De oratore</i>
	<i>Att.</i>		<i>Epistulae ad Atticum</i>
C.	<i>Fam.</i>		<i>Epistulae ad familiares</i>
Liv.		T. Livius	<i>Ab Urbe condita</i>
Suet.	<i>Caes.</i>	C. Suetonius Tranquillus	<i>Caesar</i>
Ov.	<i>Met.</i>	P. Ovidius Naso	<i>Metamorphoses</i>
Cato	<i>R. R.</i>	M. Porcius Cato	<i>Res rustica</i>
Sen.		L. Annaeus Seneca	<i>Agamemnon</i>

Verg.	Ae.	P.Vergilius Maro	<i>Aeneis</i>
Sall.	C.	C. Sallustius Crispus	<i>Conjuratio Catilinae</i>
Pl.	Men.	T. Maccius Plautus	<i>Menaechmi</i>
C.	Cl.	M. Tullius Cicero	<i>Pro Cluentio</i>

The article dwells on the essence of evaluation as a category of modus. The formal markers of sentential structures with an evaluative modal meaning have been studied and their structural and syntactic peculiarities have been discussed. The influence of semantic and syntagmatic environment on a Latin sentence structure content with an evaluative meaning has been elucidated.

Key words: *evaluation, category of modus, general evaluative meaning, partial evaluative meaning, means of expression.*

Обоснована сутність оцінки як категорії модуса; досліджені формальні показателі пропозицій з оціночним модальним значенням і в'яснено їх структурно-синтаксическе своеобразие. Показано вплив семантичного і синтагматического оточення на содержание пропозицій з оціночним значенням в латинському мові.

Ключевые слова: *оценка, категория модуса, общеоценочное значение, частичнооценочное значение, средства выражения оценки.*